

Melindan hyödyt

Melinda edistää tehokkuutta

Melinda-kuvailun tavoitteena on, että kukin julkaisu kuvaillaan yhteiseen metatietovarantoon vain kerran, minkä jälkeen julkaisun tietue on avoimesti kaikkien poimittavissa ja Melinda-kirjastojen kuvailijoiden muokattavissa. Melinda-kuvailijoilla on useiden eri alojen asiantuntemusta ja se heijastuu myös tietueisiin: sisällönkuvailu täydentyy asiantuntijoiden toimesta, ja bibliografiseen kuvailuun saa apua yhteisöltä. Näin tietueet rikastuvat parviällyn ansiosta. Kaikki Melinda-yhteisöön liittyneet kirjastot saavat halutessaan tietueille tehdyt korjaukset ja päivitykset automaattisesti omaan tietokantaansa.

Kansalliskirjasto tekee tiivistä yhteistyötä eri metatiedon tuottajien kanssa helpottaakseen kuvailutyötä. Kirja- ja e-aineistojen välittäjiltä saadaan ennakkotietoja Melinda-metatietovarantoon hankinnan ja kuvailun pohjatietueiksi. Kuvailua ei tarvitse aloittaa alusta asti, ja uusien aineistojen kuvailu nopeutuu huomattavasti.

Tehokkuutta lisäävät tulevaisuudessa kuvailun ja metatietoprosessien automatisointi ja tekoälyn soveltaminen kuvailussa. Melindan ja paikallisten kirjastojärjestelmien välinen teknisen integraation kohentuessa kuvailijat saavat jatkossa tulevaisuudessa yhä enemmän työnsä pohjaksi koneellisesti tuotettua metatietoa Melindasta. Tällöin kuvailijoiden tekemä manuaalinen työ vähenee.

Työn sujuvuutta lisää myös puoliautomaattisen sisällönkuvailun hyödyntäminen Melindassa. Esimerkiksi Annif-työkalu ehdottaa kuvailijalle valmiita asiasanoja, joita kuvailija voi kopioida Melindan tietueelle, mikä nopeuttaa sisällönkuvailua. Kansalliskirjastossa tutkitaan myös mahdollisuutta aineiston automaattiseen bibliografiseen kuvailuun.

Melindan kautta lisää osaamista

Kirjaston tullessa mukaan Melinaan kirjastojen kuvailijat toteavat usein, että liittymisen yhteydessä tulee opeteltavaksi monia uusia asioita. Näiden pohdintojen kanssa ei kuitenkaan tarvitse jäädä yksin. Tarjoamme Melinda-palveluissa runsaasti koulutusta sekä liittymisvaiheessa että sen jälkeen, ja oppiminen on molemminpuolista: Melindassa kuvailuosaamista kehitetään yhteistyössä. Osallistujille maksuttomia koulutuksia järjestetään yhdessä muiden toimijoiden kanssa, ja osa koulutuksista toteutetaan etäyhteyksillä, mikä saattaa helpottaa osallistumista ja tuoda myös suoria säästöjä, kun matkustamiseen ei mene aikaa eikä rahaa. Kuvailijoiden näkökulmasta koulutusten, tiedotteiden, ohjeistuksien ja tilaisuuksien seuraaminen kartuttaa ammattitaitoa ja kehittää osaamista.

Melinda edistää myös muilla tavoin yhteisöllisyyttä ja vuoropuhelua. Esimerkiksi Melindan tapahtumissa ja tilaisuuksissa verkostoituminen kollegoiden kanssa käy helposti; verkostossa tarjoutuu mahdollisuus tutustua muihin kuvailijoihin, jakaa tietoja ja taitoja sekä luoda yhteistyötä ja yhteistä osaamista edistäviä kontakteja. Yhteistyön ja verkostojen merkitys korostuu erityisesti pulmatilanteissa. Melindan tarjoamien kanavien kautta voi keskustella eri kirjastosektoreiden kuvailijoiden kanssa esimerkiksi kuvailun ongelmatilanteista.

Melindan laatu

Metatietovarannon tietueitten laatua pyritään pitämään hyvänä esimerkiksi jo edellä mainittujen koulutusten ja yhteisten ohjeistusten avulla. Kuvailun asiantuntijaryhmät sopivat yhdessä Kansalliskirjaston kanssa yhteisistä kuvailukäytännöistä ja kuvailustandardien soveltamisesta Melindassa. Eri järjestelmistä tulevat metatiedot voivat kuitenkin poiketa toisistaan, minkä takia Melinaan saattaa syntyä metatiedon laatua heikentäviä tuplatietueita. Näin käy herkästi erityisesti silloin, kun Melinda-palveluun tuodaan uusien kirjastojen tai kirjastokimppojen aineistoja.

Tuplia ja virheellisiä tietoja Melindan tietokannassa pyritään mahdollisuuksien mukaan massakorjaamaan koneellisesti, ja tulevaisuudessa tässä työssä tukeudutaan yhä enemmän myös tekoälysovelluksiin. Tällä hetkellä korjauksia tehdään myös käsin, ja kuvailijat voivat myös itse esimerkiksi yhdistellä tuplia Melindan apuohjelman avulla.

Kuvailun asiantuntijaryhmät pitävät esillä jatkuvasti yhteisiä sääntöjä ja niiden usein muuntuviakin soveltamistapoja ja toimintamalleja ja tähdentävät niiden tärkeyttä metatiedon laadun takaamisessa. Niitä käsitellään myös Melindan talonmiehen kirjeissä ja tilaisuuksissa: ajankohtaistukioissa ja Extroissa. Extroissa käsitellään aina jotain tiettyä kuvailun aihealuetta, tuokiot ja kirjeet ovat enemmän koosteita päivänpolttavista kuvailuasioista. Talonmiehen tuokiot ovat suosittuja. Niitä järjestettiin esimerkiksi vuonna 2021 yhteensä seitsemän kertaa, ja niissä oli 1602 osallistujaa. Talonmies lähettää ohjekirjeitä vuosittain vähintään neljä kappaletta.

Kehittyvä Melinda

Monet 2020-luvulla käynnistyneet kehitystoimet ovat vieneet eteenpäin seuraavan sukupolven Melinda-kuvailuympäristölle asetettuja tavoitteita. Esimerkiksi metatiedon osalta RDA-kuvailusääntöjen käyttöönotto, asiasanastoista ontologioihin siirtyminen (YSAsta YSOon) ja pysyvien tunnisteiden käyttöönotto (ISNI, URN) edistävät datan linkittyvyyttä jatkossa. Linkitetty data on joukko periaatteita, joilla tuotetaan koneymmärrettävää ja yhteentoimivaa muuhun tietoon linkittyvää tietoa. Se mahdollistaa tulevaisuudessa kehittyneempien haku- ja dataprosessointiratkaisujen kehittämisen.

Kansalliskirjastossa on vuonna 2021 aloitettu Melindan uuden teknisen alustan selvitys, jotta uuteen tuotantojärjestelmään voitaisiin siirtyä lähivuosina. Vuodesta 2008 lähtien Melindan taustajärjestelmänä olleelle Aleph-kirjastojärjestelmälle etsitään jatkajaksi ensisijaisesti avoimen koodin järjestelmää, joka tukee siirtymistä linkittyvään metatietoon.

Lisätietoa Melindan tulevaisuuden näkymistä Kansalliskirjaston verkkosivujen uutisista:

- [Melindan uuden taustajärjestelmän selvitys käynnistynyt](#)
- [Melindan uuden taustajärjestelmän selvitysvaihe jatkuu](#)
- [Melindan uuden taustajärjestelmän selvitysvaihe kiinnostaa kirjastoja: vastauksia Melinda huomenna -tilaisuuksissa esitettyihin kysymyksiin koottu Melinda-wikiin](#)
- [Melindan alustan uusimisen selvitystyö edennyt](#)

Katso myös [Melindan käyttäjätarinat](#)